אישים באגרות הראי"ה

הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל

החכם באשי של יפו בימי הרב קוק, הרב הספרדי הראשי של תל אביב–יפו, ואחר כך הראשון לציון · תר"ם–תשי"ג (1880–1953)

14 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל נולד בירושלים בי"ג בסיוון תר"ם (1880). אביו, הרב יוסף רפאל עוזיאל, היה נשיא בית הדין של העדה הספרדית בעיר. בנעוריו הסתופף בצלו של הראשון לציון הרב יעקב שאול אלישר, ובגיל עשרים כבר היה רב בישיבת "תפארת ירושלים".

בשנת תרע"א (1911) נתמנה, בתמיכת הרב קוק, לחכם באשי של יפו, לצד הרב קוק שהיה רב העדה האשכנזית בעיר. במלחמת העולם הראשונה הגלו אותו התורכים לדמשק. בשנת תרפ"א (1921) נתמנה לרבה של סלוניקי, ובשנת תרפ"ג (1923) חזר לארץ והיה לרב הספרדי הראשי של תל אביב-יפו. בשנת תרצ"ה (1935) הוציא את הכרך הראשון של ספרו "משפטי עוזיאל". בשנת תרצ"ט (1939) נתמנה לראשון לציון ולרב הספרדי הראשי לארץ ישראל, וכיהן בתפקיד עד פטירתו, בכ"ד באלול תשי"ג (1953).

הרב קוק על הרב עוזיאל

רוב האגרות לרב עוזיאל נכתבו ביפו בשנים תרע"ב-תרע"ד, כשהרב קוק היה רב האשכנזים בעיר והרב עוזיאל החכם באשי. הן מראות שני רבנים שמנהלים יחד את ענייני העיר: עזרה ליהודי מרוקו בקול קורא ובמגבית בבתי הכנסת (כרך ב', אגרת תלה), חיפוש מורה ירא שמים לבית ספר לפלאשים, שהרב קוק לא מצא בין האשכנזים וביקש מהרב עוזיאל לחפש בין הספרדים (כרך ב', אגרת תמד), ופשרה בחוב של שוחט עני (כרך ב', אגרת תקצח). על נדבות הספרדים לטבריה שאל אם הנדיבים יסכימו "שנדבתם תחולק באין הבדל בין הנצרכים ספרדים ואשכנזים ביחד" (כרך ב', אגרת תצב).

נושא שחוזר באגרות הוא השחיטה ביפו. הרב קוק התנגד לשיתוף גוי בעסקי הקצבות (כרך ב', אגרת תפד), ואחרי שערבי פגע בשוחטים כתב: "ובכלל חובה להשתדל כעת להפריד את הגויים ממעמד השחיטה לגמרי" (כרך ב', אגרת תרצח). כשהתעוררו טענות בין השוחטים האשכנזים לשוחט הספרדי, בירר אותן וכתב על איחוד השחיטה של שתי העדות: "וכל מגמתי היא אחדות ושלו' בישראל" (כרך ב', אגרת תקנט), ובהמשך הזמין את הרב עוזיאל לדבר "ע"ד הצעדים שיוכלו לקרב את איחוד השו"ב בעדותינו" (כרך ב', אגרת תקצט).

כשהגיע אל הרב קוק מידע מאדם נאמן "שהערבים פה חושבים להתנפל ח"ו על אחב"י", ביקש להיפגש עם הרב עוזיאל מיד, וכתב שיש "להשליך כל העסקים ולעסוק רק בזה גם במקום ספק רחוק מאד" (כרך ב', אגרת תקיז).

בשנים תרפ"ד-תרפ"ה, כשהרב עוזיאל היה הרב הספרדי הראשי של תל אביב-יפו, פנה אליו הרב קוק בכתב יחד עם הרב שלמה אהרנסון, הרב האשכנזי. לפני נסיעתו לאמריקה (ראו בפרשת מסע הרבנים לאמריקה (תרפ"ד)) הודה לו "תודה מיוחדה על ברכתו הנאמנה" (כרך ד', אגרת ארכא). בעניין חוק

השבת של עיריית תל אביב שלח להם את מכתבו לראש העירייה, מאיר דיזנגוף (כרך ד', אגרת ארצז), ואחרי תשובתו כתב "שבדרכי נימוס אפשר להרויח יותר לקדושת ש"ק וכל קודש בישראל מאשר בדרכים אחרים" (כרך ד', אגרת אשג). הוא ביקש לחפש נוסח שיתקבל על החרדים, ו"לבלתי מרגיז שום צד" (כרך ד', אגרת אשז).

הרב שלמה אבינר על הרב עוזיאל

הרב עובדיה יוסף כתב בשו"ת יביע אומר: "הגרב"צ עוזיאל זצ"ל הוה כייף להגרא"י קוק זצ"ל", ושם הוסיף: "ונודע כי מרוב אהבתו לאיחוד ומיזוג העדות הציע לוותר ולבטל אף את השחיטה הספרדית, והסכים שהספרדים יקבלו עליהם מנהגי השחיטה של האשכנזים", אבל הרב צבי פסח פראנק התנגד לכך. (באגרות נזכר איחוד השחיטה ביפו (כרך ב', אגרת תקנט; כרך ב', אגרת תקצט).) (מקור: היתר חתונה בבין המצרים בעת המלחמה (אבינרפדיה))

"לפי מרן הרב קוק, וכן הגרב"צ עוזיאל והגר"ע הדאיה, חשמל אסור מן התורה מדין מבעיר". וגם בעניין כלי נגינה בבית הכנסת, "רבנים ציונים אסרו כגון מרן הרב קוק (שו"ת אורח משפט לו), הגרב"צ עוזיאל", והרב עוזיאל כתב שהמנגנים בבית הכנסת עוברים על "אם אשכחך ירושלים". (מקור: מכשור אלקטרוני חדיש בשבת ו"משמרת השבת" (אבינרפדיה); כלי נגינה בתפילה (אבינרפדיה))

בעניין הגיור: "הגאון הרב בן ציון חי עוזיאל כתב שבשעת דחק גדולה אפשר לקבל גרים גם אם ברור שלא ישמרו תורה ומצוות". על כך כותב הרב אבינר: "בוודאי הוא גאון גדול מאד, אבל דעתו זו היא דעת יחיד, ושאר הפוסקים דחו זאת". (מקור: הגיור בימינו (אבינרפדיה))

על שמואל יבנאלי, שליח היישוב ליהודי תימן, שהרב קוק תמך בו, מביא הרב אבינר: "הראשון לציון הרב עוזיאל כותב שהיה אדם ישר". (מקור: מרן הרב קוק (אבינרפדיה))

האגרות

כרך ב', אגרת תיב: לבית הדין האשכנזי בירושלים: על בעל שבגד באשתו, והרב עוזיאל ודאי הודיע להם גם הוא על מצב הדברים.

"בטח הודיעם ג"כ הר"ב עוזיאל הח"ב דפעה"ק"

כרך ב', אגרת תלה: לרב עוזיאל: עזרה ליהודי מרוקו בקול קורא ובמגבית בבתי הכנסת.

"ע"ד יהודי מרוקו, שגם מאז נתעוררתי לצאת לעזרתם"

כרך ב', אגרת תמד: לרב עוזיאל: חיפוש מורה יראי שמים לבית ספר לפלאשים, אולי בין הספרדים.

"אבקש מכת"ר אולי יודע או יוכל להודע מכזה בין הספרדים"

כרך ב', אגרת תפד: לרב עוזיאל: התנגדות לשיתוף גוי בקצבות, וחלוקת צדקת טבריה לפי הצורך.

"די לנו יסורים מהגויים הקצבים, ואין כדאי להוסיף"

כרך ב', אגרת תצב: לרב עוזיאל: האם נדבות הספרדים לטבריה יחולקו גם לאשכנזים.

"שנדבתם תחולק באין הבדל בין הנצרכים ספרדים ואשכנזים ביחד"

כרך ב', אגרת תקיז: לרב עוזיאל: אזהרה מפרעות מתוכננות, ובקשה להיפגש מיד.

"להשליך כל העסקים ולעסוק רק בזה גם במקום ספק רחוק מאד"

כרך ב', אגרת תקנט: לרב עוזיאל: בירור התלונות על השוחטים, ואיחוד השחיטה של שתי העדות.

"וכל מגמתי היא אחדות ושלו' בישראל"

כרך ב', אגרת תקצח: לרב עוזיאל: פשרה בחובו של שוחט עני, ואין עיקול על כסף צדקה.

"ומן הדין אין עקול נוהג על כסף צדקה"

כרך ב', אגרת תקצט: לרב עוזיאל: הזמנה לפגישה על תקנת הכשרות ועל איחוד השוחטים.

"וע"ד הצעדים שיוכלו לקרב את איחוד השו"ב בעדותינו"

כרך ב', אגרת תרצח: לרב עוזיאל: עיכוב השחיטה אחרי שערבי פגע בשוחטים, והרחקת הגויים מהשחיטה.

"ובכלל חובה להשתדל כעת להפריד את הגויים ממעמד השחיטה לגמרי"

כרך ד', אגרת ארכא: לרב שלמה אהרנסון, ובסופה תודה לרב עוזיאל על ברכתו לפני הנסיעה לאמריקה.

"תודה מיוחדה על ברכתו הנאמנה"

כרך ד', אגרת ארצז: לרב אהרנסון ולרב עוזיאל: חוק השבת בתל אביב, והעתק המכתב לדיזנגוף.

"ע"פ דרישת אנשים ממח"ק"

כרך ד', אגרת אשג: לרב אהרנסון ולרב עוזיאל: תשובת דיזנגוף, ותיקון נוסח חוק השבת.

"שבדרכי נימוס אפשר להרויח יותר לקדושת ש"ק"

כרך ד', אגרת אשז: לרב אהרנסון ולרב עוזיאל: צריך נוסח שיסכימו עליו החרדים, ושלא ירגיז שום צד.

"ומסרתי להם תיאור נוסח שנראה לי לאפשרי ולבלתי מרגיז שום צד"

ראו גם

הסכמת הרב קוק לספר שו"ת "משפטי עוזיאל" נזכרת ברישומו של הרב מרדכי ציון. (אבינרפדיה, "שו"ת סמס - דף קו")

תולדות הרב עוזיאל. ("הרב בן-ציון מאיר חי עוזיאל", המכלול)

כל האגרות בנושא "עדות ישראל" במפתח. (לנושא)

נוסח האגרות – עם ביאור

14 האגרות שבהן נזכר הרב עוזיאל, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תיב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ג שבט תרע"ב - יפו **נמען:** בית הדין האשכנזי בירושלים

בעניין מ' ב' י', שבגד באשתו ועבר על חרם דרבנו גרשום: האישה מסרבת לקבל גט עד שישלם לה 43 נפוליאונים. הרב קוק מציע תקנה כללית: אין לסדר קידושין בלי הודעה מוקדמת בעיתון בארץ ('פלוני נושא פלוניתי'), ובלי זמן המתנה, כדי למנוע מקרים כאלה.

עיקרי הדברים

- עניין בעל בוגד וגט.
- הצעה לפרסום מוקדם של נישואין.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ג, שבט תרע"ב[4],

לכבוד ידי"נ[5] הרבנים הגאונים בד"צ[6] דקה"ק[7] אשכנזים בעקו"ת[8] ירושת"ו[9], שלו'[10] וברכה.

מאז הגיעני מכתבם היקר, ע"ד[11] האיש מ' ב"י[12], עלתה בידינו אך יום אתמול להביא את האשה לפנינו בבד"צ[13], ועם כל הדיבורים שהורצו לפניה היא באחת שלא תקבל ג"פ[14] [גט פיטורין] כ"א[15] אחרי שיסלק לה את המגיע לה, שהוא לפי"ד[16] סך מ"ג נאפ"ז[17], והודעתי זה בקצרה לכת"ר[18] ע"י[19] סופר בד"צ. בטח הודיעם ג"כ[20] הר"ב עוזיאל הח"ב[21] דפעה"ק[22] [הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, החכם באשי (הרב הספרדי) של יפו] נ"י[23], גם הוא את מצב הדברים.

המאורע הזה מעורר אותי לחפש איזו עצה שלא ישנה ח"ו[24] חזיון כזה עוד, שיוכל איזה ריק להתעלל כ"כ[25] בבי"ד[26] גדול וחשוב ככת"ר[27], ולעבור אחדר"ג[28] ז"ל[29] ["חרם דרבנו גרשום", האוסר לשאת שתי נשים ולגרש אשה בעל כורחה] ולבגוד באשתו, באופן כ"כ גס, במקום קרוב כמיפו לירושת"ו[30].

לדעתי ראוי לתקן תקנה כללית, שלא להרשות סידור קדושין, כ"א אחרי הודעה באיזה מכ"ע[31] מהיוצאים באה"ק[32] (כהמור'), [בעיתון, כגון "המוריה" בירושלים] שפלוני נושא פלונית, ולהגביל זמן קבוע בין המודעה לסידור הקדושין, ואז לא יוכלו עוד בנים סוררים כאלה לעשות זר מעשיהם.

על תשובתם הטהורה אחכה, כי לפי"ד ענין כללי כזה ראוי להעשות בהסכמה כללית. והנני חותם בכל חותמי ברכות לכ"ג וכא"ל[33], כנה"ר[34] ונפש ידידם עז קשור באהבתם ודוש"ת[35] באה"ר[36],

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ב - השנה תרע"ב (1911/1912)
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. בד"צ - בית דין צדק

7. דקה"ק - דקהילה קדושה
8. בעקו"ת - בעיר קודשנו ותפארתנו
9. ירושת"ו - ירושלים תבנה ותכונן
10. שלו' - שלום
11. ע"ד - על דבר
12. ב"י - בני ישראל
13. בבד"צ - בבית דין צדק
14. ג"פ - שלוש פעמים; "תקבל ג"פ": גט פיטורין
15. כ"א - כי אם
16. לפ"ד - לפי דעתי
17. נאפ"ז - נאפוליון זהב (מטבע)
18. לכת"ר - לכבוד תורתו
19. ע"י - על ידי
20. ג"כ - גם כן
21. הח"ב - החכם באשי
22. דפעה"ק - דפה עיר הקודש
23. נ"י - נרו יאיר
24. ח"ו - חס ושלום
25. כ"כ - כל כך
26. בבי"ד - בבית דין
27. ככת"ר - ככבוד תורתו
28. אחדר"ג - על חרם דרבנו גרשום
29. ז"ל - זכרונו לברכה
30. לירושת"ו - לירושלים תבנה ותכונן
31. מכ"ע - מכתב עתי (עיתון)
32. באה"ק - בארץ הקודש
33. וכא"ל - וכל אשר לו
34. כנה"ר - כנפשו הרמה
35. ודוש"ת - ודורש שלומו ותורתו
36. באה"ר - באהבה רבה

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תלה

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ד סיון תרע"ב - יפו **נמען:** החכם באשי ביפו, הרב בן ציון חי עוזיאל

בעניין עזרה ליהודי מרוקו: יש להדפיס קול קורא ולבחור נכבדים שיעמדו על הבמה בעת העליות לתורה. כדאי לדחות לשבת הבאה.

עיקרי הדברים

- עזרה ליהודי מרוקו.
- קול קורא ומגבית בבית הכנסת.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עיה"ק[2] יפו ת"ו[3], י"ד סיון תרע"ב[4].

כ'[5] ידי"נ[6] הרה"ג[7] מוהר"ב[8] חי עוזיאל [הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, הרב הספרדי של יפו, ולימים הראשון לציון] שליט"א[9], ח"ב[10] בפעה"ק[11] ואנפי' [חכם באשי, רב העדה, בעיר הקודש יפו וסביבותיה] ת"ו שוי"ר[12]

ע"ד[13] יהודי מרוקו, [יהודי מרוקו שסבלו מפרעות באותה שנה (פרעות פאס, תרע"ב)] שגם מאז נתעוררתי לצאת לעזרתם, הנני חושב שראוי להדפיס קול קורא בהתעוררות רבה, ולבחור אנשים נכבדים שיעמדו על הבימה בעת העליות. וזה א"א[14] להוציא על ש"ק[15] דנא אל הפועל, ואולי יותר טוב לדחות עד ש"ק הבעל"ט[16] אי"ה[17].

יודיעני נא כת"ר[18] דעתו הטובה.

בכבוד וברכה, ידי"ע[19],

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. עיה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ב - השנה תרע"ב (1911/1912)
5. כ' - כבוד
6. ידי"נ - ידיד נפשי
7. הרה"ג - הרב הגאון
8. מוהר"ב - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות ב (כגון בנימין / ברוך / בצלאל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10. ח"ב - חכם באשי
11. בפעה"ק - בפה עיר הקודש
12. שוי"ר - שלום וישע רב
13. ע"ד - על דבר
14. א"א - אי אפשר
15. ש"ק - שבת קודש

16. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
17. אי"ה - אם ירצה השם
18. כת"ר - כבוד תורתו
19. ידי"ע - ידידו עוז

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תמד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט"ו מנחם אב תרע"ב **נמען:** החכם באשי ביפו, הרב בן ציון עוזיאל

רב מאיטליה שואל על מורה לבית ספר לפלאשים: עליו לדעת לשון הקודש ודקדוק, היסטוריה יהודית ואיטלקית, ולהיות תלמיד חכם ירא שמים ובעל רגש, והשכר 2,000 פרנק לשנה עם מזון ודירה. הרב קוק לא מצא מועמד בין האשכנזים, ומבקש מהרב עוזיאל לחפש בין הספרדים.

עיקרי הדברים

- מורה לפלאשים באיטליה.
- חיפוש מועמד ספרדי.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], טו"ב מנ"א[2] [ט"ו במנחם אב] תרע"ב[3].

כ'[4] ידי"נ[5] הרה"ג[6] החה"ש[7] כמוהר"ר[8] בן ציון עוזיאל [הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, הרב הספרדי של יפו] שליט"א[9], חכם באשי בעה"ק[10] יפו ואגפי ת"ו[11], שלו'[12] וברכה.

אתכבד בזה לדרוש מכת"ר[13], ידידי, ע"ד[14] אשר נשאלתי מאחד הרבנים הגדולים בחו"ל[15] אם נוכל למצא באי'[16] מורה בעד בני הפלשים, [בעד בני הפלשים, יהודי אתיופיה, שהוקם עבורם בית ספר באיטליה ביוזמת ד"ר יעקב פייטלוביץ] שמיסדים עבורם בית ספר, במדינת איטליא. תנאי הידיעות הם לשה"ק[17] ודקדוק, ובקיאות בדברי ימי ישראל וידיעה הגונה בלשון האיטלקי, ועל כולם שיהי'[18] ת"ח[19] חשוב וירא"א[20] בעל רגש קודש, שיוכל להלהיב בדבריו את לב נדחי צאן קדשים אלה, להתקשר בעבותות אהבת התורה והיהדות באמונת אומן יראת ד', שכרו יקבל שני אלפים פרנק לשנה, חוץ ממזון ודירה. כפי הנראה יוכל מורה כזה להתעלות במצבו, כשיהי'[21] עובד באמונה. וכאשר לא אמצא מצעירי האשכנזים, הנודעים באה"ק[22], איש המוכשר למשרה זו, אבקש מכת"ר אולי יודע או יוכל להודע מכזה בין הספרדים, ייטיב נא בחסדו להודיעני במוקדם האפשרי, בעבור המצוה.

והנני בזה ידי"ע[23] דוש"ת[24] באה"ר[25],

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. מנ"א - מנחם אב
3. תרע"ב - השנה תרע"ב (1911/1912)
4. כ' - כבוד
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. הרה"ג - הרב הגאון
7. החה"ש - החיים והשלום
8. כמוהר"ר - כמורנו הרב רבי
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן

10. בעה"ק - בעיר הקודש
11. ת"ו - תבנה ותכונן
12. שלו' - שלום
13. מכת"ר - מכבוד תורתו
14. ע"ד - על דבר
15. בחו"ל - בחוץ לארץ
16. בא"י - בארץ ישראל
17. לשה"ק - לשון הקודש
18. שיהי' - שיהיה
19. ת"ח - תלמידי חכמים
20. וירא"ו - וירא אלקים
21. כשיהי' - כשיהיה
22. באה"ק - בארץ הקודש
23. ידי"ע - ידידו עוז
24. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
25. באה"ר - באהבה רבה

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תפד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ט טבת תרע"ג - יפו **נמען:** הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, חכם באשי ביפו

על הקצב: בתחילה סבר הרב קוק שאין בו שיתוף גוי, אבל משנודע לו שהדבר מרבה את ידי הגויים בענף, אין דעתו נוחה. בעניין צדקת טבריה: מה שהיה בידו כבר נמסר, ואם יתברר שאין שם צורך, ראוי להעביר את הכסף למקום שהצורך בו גדול יותר.

עיקרי הדברים

- התנגדות לשיתוף גוי בקצבות.
- חלוקת צדקה לפי הצורך.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ט טבת תרע"ג[4].

כ'[5] ידי"נ[6] הרה"ג[7] רבמ"ח[8] עוזיאל [הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, החכם באשי של יפו] נ"י[9], ח"ב[10] פעה"ק[11] ואגפי ת"ו, שוי"ר[12]

ע"ד[13] הקצב, מתחילה חשבתי שהוא בלא שיתוף גוי, אבל כשנודע לי שאנו מרבים ידי גויים בזה, אין דעתי נוחה מזה כלל. די לנו יסורים מהגויים הקצבים, ואין כדאי להוסיף.

ע"ד הצדקה של טברי'. מה שהי'[14] ת"י מסרתי כבר, ואולי יובא עוד. אם יבורר ששם אין צורך בתמיכה, כמובן שנכון לשנות למקום שהצורך יותר גדול.

בכבוד וברכה

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
5. כ' - כבוד
6. ידי"נ - ידיד נפשי
7. הרה"ג - הרב הגאון
8. רבמ"ח - רבי ברוך מ... ח... - שם אדם
9. נ"י - נרו יאיר
10. ח"ב - חכם באשי
11. פעה"ק - פה עיר הקודש
12. שוי"ר - שלום וישע רב
13. ע"ד - על דבר
14. שהי' - שהיה

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תצב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ט שבט תרע"ג - יפו **נמען:** הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל

הרב קוק שואל כמה כסף נשלח מעדת הספרדים ביפו לטבריה, והאם לפי הערכתו הנדיבים הספרדים יסכימו שהנדבה תחולק לנצרכים ספרדים ואשכנזים בלי הבדל.

עיקרי הדברים

- חלוקת נדבות טבריה בין עדות.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], י"ט שבט תרע"ג[4],

כ"[5] ידי"נ[6] הרה"ג[7] החה"ש[8] מו"ה[9] בן ציון חי עוזיאל [הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, החכם באשי של יפו] נ"י[10], ח"ב[11] פעה"ק[12] ואגפי ת"ו,

יטיב נא כ' להודיעני בטובו כמה הוא הסכום, שנשלח מיד כ"ת[13] ומעדת הספרדים בכלל לטבריה מפעה"ק[14] ת"ו.

גם אם נאות הדבר מצד המנדבים הספרדים, ע"פ[15] השערתו, שנדבתם תחולק באין הבדל בין הנצרכים ספרדים ואשכנזים ביחד.

מטובו להשיבני ע"י[16] מוכ"ז[17], בכבוד וחבה,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
5. כ' - כבוד
6. ידי"נ - ידיד נפשי
7. הרה"ג - הרב הגאון
8. החה"ש - החיים והשלום
9. מו"ה - מורנו הרב
10. נ"י - נרו יאיר
11. ח"ב - חכם באשי
12. פעה"ק - פה עיר הקודש
13. כ"ת - כבוד תורתו
14. מפעה"ק - מפה עיר הקודש
15. ע"פ - על פי
16. ע"י - על ידי
17. מוכ"ז - מוסר כתב זה

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תקיז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ב' דראש חודש אדר שני תרע"ג - יפו **נמען:** הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל

אדם נאמן הודיע לרב קוק שהערבים מתכננים להתנפל על היהודים, והנוצרים והשלטון המקומי תומכים בהם בסתר. הרב קוק מבקש להיפגש מיד כדי לברר: 'להשליך כל העסקים ולעסוק רק בזה גם במקום ספק רחוק מאוד'.

עיקרי הדברים

- אזהרה מפרעות.
- פיקוח נפש קודם לכול.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ב' דר"ח[4] אדר ב' תרע"ג[5],

ידי"ן[6] הרה"ג[7] כו'[8] מו"ה[9] בנציון עוזיאל [הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, הרב הספרדי של יפו] שליט"א[10] ח"ב[11] [חכם באשי] פעה"ק[12] ת"ו ואגפי' שלו'[13].

חביבי,

כעת בא אלי איש בר-סמכא, [בר סמכא, מהימן (ארמית)] והגיד לי בבירור, שהערבים פה חושבים להתנפל ח"ו[14] על אחב"י[15], ושהנוצרים, וגם הממשלה המקומית, תומכים בהם בחשאי.

מובן שעלינו לעמוד בעז"ה[16] על נפש עמנו, ולדעת ולחקור שורש דבר. כמובן הנה ידי עם כת"ר[17] לכל שימוש קטן וגדול הנדרש לזה. ואולי ימחול כ"ת[18] לסור אלינו, ונדבר בפרטיות בישוב הדעת, בנידון זה, ואם אי-אפשר לו לבא, אבא אליו במוקדם שיהי'[19] בידי. למע"ה[20] [למען השם] להשליך כל העסקים ולעסוק רק בזה גם במקום ספק רחוק מאד. ושומר ישראל לא ינום ולא ישן, [תהלים קכא, ד] וכימי עולם יגונן עליהם כצפרים עפות. [ישעיהו לא, ה]

ידידו, מצפה לתשועת ד' על עם קדשו,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. דר"ח - דראש חודש
5. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
6. ידי"ן - ידידנו
7. הרה"ג - הרב הגאון
8. כו' - וכולי (וכן הלאה)
9. מו"ה - מורנו הרב
10. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן

11. ח"ב - חכם באשי
12. פעה"ק - פה עיר הקודש
13. שלו' - שלום
14. ח"ו - חס ושלום
15. אחב"י - אחינו בני ישראל
16. בעז"ה - בעזרת השם
17. כת"ר - כבוד תורתו
18. כ"ת - כבוד תורתו
19. שיהי' - שיהיה
20. למע"ה - למעלה

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תקנט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ח' תמוז תרע"ג - יפו **נמען:** הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל

התלונה על פגיעה בנימוס של השוחטים היא עלילה: חובתם לא לשחוט לקצב חדש בלי הסכמת הרב. התלונה על מסירה לגויים בעניין השוחט הספרדי תתברר, ולא יהיה משוא פנים, אבל גם אין לשתוק על לשון הרע. איחוד השחיטה צריך הכנה רבה, וכל מגמתו היא אחדות ושלום.

עיקרי הדברים

- עלילה על השוחטים.
- בירור תלונת מסירה.
- איחוד השחיטה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ח' תמוז תרע"ג[4]

חביבי הרה"ג[5] ב"צ[6] עוזיאל [הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, החכם באשי של יפו] נ"י[7], ח"ב[8] פה ואגפי, שלו'[9].

ע"ד[10] פגיעת הנימוס של השובי"ם[11], חקרתי ונודע לי שהיא עלילה בדוי' ממאן-דהו. מה שאין בכחם לשחוט לקצב חדש בלא הסכמתי כשאני בעיר, ובפקודת הרש"ס[12] כשאני מחו"ל[13], ["ראש השוחטים"] זאת היא חובתם, וכן א"א[14] להם לראות סכין של שו"ב[15] חדש בלא רשות, ואין זה נגד הנימוס, כ"א[16] בנימוס.

וע"ד[17] הקובלנא של המסירה לגויים על השו"ב[18] הספרדי, צועקים הם חמס שהיא דבת שוא והוצאת ש"ר ממש, ותובעים הם שהטוענים ככה יבאו היום בשעה א' אירופית אצלי לברר הדברים. כמובן לא אשא להם פנים אם עשו ככה, ולהיפך ג"כ[19] א"א לשתוק על לישנא תליתאה כזאת.

וע"ד איחוד השחיטה בכלל, אם נסכים ככה, הלא צריכים להכנה רבה, בין מצד עמקי ההלכות בין מצד חפץ הקהילות, וכל מגמתי היא אחדות ושלו'[20] בישראל, בעה"י[21].

בברכה וידידות,

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
5. הרה"ג - הרב הגאון
6. ב"צ - בן ציון
7. נ"י - נרו יאיר
8. ח"ב - חכם באשי
9. שלו' - שלום

10. ע"ד - על דבר
11. השובי"ם - השוחטים ובודקים
12. הרש"ס - הרב שמואל סלאנט
13. מחו"ל - מחוץ לארץ
14. א"א - אי אפשר
15. שו"ב - שוחט ובודק
16. כ"א - כי אם
17. וע"ד - ועל דבר
18. השו"ב - השוחט ובודק
19. ג"כ - גם כן
20. ושלו' - ושלום
21. בעה"י - בעזרת השם יתברך

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תקצח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ו אלול תרע"ג - יפו **נמען:** הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל

שוחט אינו יכול לשלם את חובו לזיתוני. אין עיקול על כסף צדקה שניתן לו בלבד 'ולא לבעל חוב'. הרב קוק פשר: עשרה פרנק לחודש ושני נפוליון במזומן. עיקול על כסף מחיה הוא 'חובל אוכל נפש' (חתם סופר אבן העזר רד).

עיקרי הדברים

- אין עיקול על צדקה.
- פשרה בתשלום.
- 'חובל אוכל נפש'.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ו אלול תרע"ג[4]

כ ידי"נ[5] הרה"ג[6] ר"ב מאיר חי עוזיאל [הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, החכם באשי של יפו] נ"י[7], ח"ב[8] פעה"ק[9] ואגפי ת"ו שלו'[10],

המוכ"ז[11] ר"מ[12] שו"ב[13], קובל שאין בידו לשלם החוב למר זיתוני בפ"א, ומן הדין אין עקול נוהג על כסף צדקה, כהענקה זו שהיתה רק מצד רחמים, ו"לו ולא לבע"ח", [כלומר: הכסף ניתן לו עצמו ולא לבעלי חובותיו] פשרתי ביניהם שיתרצה מר זיתוני בעשרה פרנק לחודש וב' נאפ' מזומנים.

אבקש את כי[14] שיצוה על זיתוני לקבל הדבר, ולבטחון הנותר תשתעבד חלוקתו של ר"מ הנ"ל[15], כי בלא"ה[16] יש חשש על העיקול, משום איסור חובל אוכל נפשה, [על פי דברים כד, ו] כמבואר בת' חת"ס[17] א"ה[18] סי'[19] ר"ד, [שו"ת חתם סופר] אמנם נהגו לותר בעיקולים יותר מהדין, אבל לא בסך כזה, שניתן לכתחילה על דעתי וממש בשביל חיי נפש.

בכבוד וברכת השנים,

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. הרה"ג - הרב הגאון
7. נ"י - נרו יאיר
8. ח"ב - חכם באשי
9. פעה"ק - פה עיר הקודש
10. שלו' - שלום

11. המוכ"ז - המוסר כתב זה
12. ר"מ - ראש מתיבתא
13. שו"ב - שוחט ובודק
14. כ' - כבוד
15. הנ"ל - הנזכר לעיל
16. בלא"ה - בלאו הכי (בלאו הכי, ממילא)
17. חת"ס - חתם סופר
18. א"ה - אבן העזר (בציון מקור)
19. סי' - סימן

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תקצט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ז אלול תרע"ג - יפו **נמען:** הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל

הזמנה לפגישה היום בשעה שתיים, על תקנת הכשרות בעיר ועל צעדים לאיחוד השוחטים של שתי העדות.

עיקרי הדברים

- פגישה על איחוד השחיטה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ז אלול תרע"ג[4]

ידי"נ[5] היקר הרה"ג[6] רבח"מ[7] עוזיאל [הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, החכם באשי של יפו] נ"י[8], ח"ב[9] פעה"ק[10] ואגפי ת"ו שלו'[11] וברכת השנים.

אם יש את כ"ת[12] לקחת דברים ע"ד[13] תקנת הכשרות בעירנו, וע"ד[14] הצעדים שיוכלו לקרב את איחוד השו"ב[15] בעדותינו, [איחוד השחיטה של הקהילות האשכנזית והספרדית ביפו; ראו (כרך ב', אגרת תקעח)] בע"ה[16], אחכה להופעתו הנכבדה אלינו, עד שעה שתים אירופית, היום.

בכבוד ובה"ש, ידי"ע,

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. הרה"ג - הרב הגאון
7. רבח"מ - רבי ברוך ח... מ... - שם אדם
8. נ"י - נרו יאיר
9. ח"ב - חכם באשי
10. פעה"ק - פה עיר הקודש
11. שלו' - שלום
12. כ"ת - כבוד תורתו
13. ע"ד - על דבר
14. וע"ד - ועל דבר
15. השו"ב - השוחט ובודק
16. בע"ה - בעזרת השם

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תרצח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ד תמוז תרע"ד - יפו **נמען:** הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל

בעקבות 'השערורייה הנוראה' שעשה ערבי במקום השחיטה, הוסכם לעכב את השחיטה עד שהשוחטים יהיו בטוחים. הרב קוק מבקש שגם הספרדים יעכבו, ושיש להפריד את הגויים מהשחיטה לגמרי.

עיקרי הדברים

- עיכוב השחיטה.
- הרחקת גויים מהשחיטה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ד תמוז תרע"ד[4]

ידי"נ[5] הרה"ג[6] כו'[7] מוהרר"ב[8] עוזיאל [הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, החכם באשי של יפו] נ"י[9], ח"ב[10] פעה"ק[11] ואגפיה ת"ו, שלו'[12].

בדבר השערוריה הנוראה שהיתה במקום השחיטה, ע"י[13] הערבי, הסכמנו לעכב השחיטה עד שנהי'[14] בטוחים שאין פחד מות להשובי"ם[15], ולמע"ה[16] נבקש את כ'[17] שיעכב גם מצדו ולא ישחוט שום בר ישראל עד יתוקן הענין הנורא הזה. ובכלל חובה להשתדל כעת להפריד את הגויים ממעמד השחיטה לגמרי.

והנני בזה ידידו, המצפה לתשועת ד' על עמו מלחץ אויב,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

אנכי עומד על פרק הנסיעה בע"ה[18] בשביל עניני כשרות הכרמים שקשה לדחותם. ע"כ[19] לא אוכל לקבל את עסקו של ה"ר[20] לוי נ"י, הנ"ל[21]

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ד - השנה תרע"ד (1913/1914)
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. הרה"ג - הרב הגאון
7. כו' - וכולי (וכן הלאה)
8. מוהרר"ב - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות ב (כגון בנימין / ברוך / בצלאל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
9. נ"י - נרו יאיר
10. ח"ב - חכם באשי
11. פעה"ק - פה עיר הקודש
12. שלו' - שלום
13. ע"י - על ידי
14. שנהי' - שנהיה

15. להשובי"ם - להשוחטים והבודקים
16. ולמע"ה - ולמעלה
17. כ' - כבוד
18. בע"ה - בעזרת השם
19. ע"כ - על כן
20. ה"ר - הרב רבי
21. הנ"ל - הנזכר לעיל

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארכא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"א אדר ראשון תרפ"ד **נמען:** הרב שלמה הכהן אהרנסון

כניסת רבנים לארץ מחייבת בקשה מעדה או מבית כנסת והבטחת שכר של חמש לירות לחודש; הרב קוק ידבר עם הנציב על הקלות. הרב ראי"י יקבל תעודת רב. הנסיעה ביום חמישי בבוקר. תודה לרב עוזיאל על ברכתו.

עיקרי הדברים

- כניסת רבנים.
- תעודת רב.
- מועד הנסיעה.

נוסח האגרת עם ביאור

כ"א אד"ר[1] ד'

כ'[2] ידי"ע[3] הרב הגאון המפורסם למשגב ולתפארת סוע"ה[4] כקש"ת[5] מו"ה[6] שלמה הכהן אהרנסאהן [ראו (כרך ד', אגרת אקצד)] שליט"א[7]

הגאב"ד[8] דעה"ק[9] יפו-ת"א[10] ת"ו[11] שלו'[12] וברכה באה"ר[13] הגיעני מכתב כ"ג[14] שליט"א, והנני לתשובתו בקצרה מפני הטרדא. א. כניסת רבנים דורשת כעת, שתהי'[15] ע"פ[16] איזה דרישה מעדה או ביהכ"נ[17] בהבטחה לשכירות חמש לי"מ[18] לחודש לכל נפש, ועפ"ז[19] מועיל האישור מצדנו. אקוה אמנם מחר אי"ה[20] להתראות עם ה"מ[21] הנציב ולגמור שיחה אשר התחלתי עמו ע"ד[22] איזה קולות בזה אי"ה. ב. הרב ראי"י[23] יקבל תעודה ע"פ כתב מכתר"ה[24] שהוא מאושר להיות "רב". ג. זמן הנסיעה [יציאתו של הרב קוק לארצות הברית, אדר ב' תרפ"ד; ראו (כרך ד', אגרת ארכה)] אקוה בעה"י[25] שתהי' ביום חמישי הבע"ל[26] שעה שמינית בערך בבוקר. ואני תפלתי יחנני השי"ת[27] להצליח את דרכי לטובת אה"ק[28] ויסוד התורה באי"י ובחו"ל[29], ונזכה להתראות בחדות ד' על אדמת הקודש ברחמיו.

והי'[30] זה שלו' וברכה נאמנה מעומק לב ונפש ידי"ע דוש"ת[31] וקשור באהבתו

הק' אברהם יצחק ה"ק

באה"ר אדר"ש[32] כי' ידי"נ[33] הרבנים הגאונים חברי משה"ר[34] שליט"א ולכי' ידי"נ הרב הגאון רמ"ח עוזיאל [הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, אז רבה הספרדי של יפו] שליט"א תודה מיוחדה על ברכתו הנאמנה. הנ"ל[35] ע"ד אוקריינא הי, ראוי להזכירני בט"ג[36] שיבא סמוך לבאי ש בעזה"י[37], הנ"ל

1. אד"ר - אדר ראשון
2. כ' - כבוד
3. ידי"ע - ידידו עוז
4. סוע"ה - סיני ועוקר הרים
5. כקש"ת - כבוד קדושת שם תפארתו

6. מו"ה – מורנו הרב
7. שליט"א – שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. הגאב"ד – הגאון אב בית דין
9. דעה"ק – דעיר הקודש
10. ת"א – תל אביב
11. ת"ו – תבנה ותכונן
12. שלו' – שלום
13. באה"ר – באהבה רבה
14. כ"ג – כבוד גאונו
15. שתהי' – שתהיה
16. ע"פ – על פי
17. ביהכ"נ – בית הכנסת
18. לי"מ – לירות מצריות
19. ועפ"ז – ועל פי זה
20. אי"ה – אם ירצה השם
21. ה"מ – הני מילי (דברים אלו אמורים)
22. ע"ד – על דבר
23. רא"י – רבי אברהם יצחק (הרב קוק)
24. מכתר"ה – מכבוד תורתו רום הדרתו
25. בעה"י – בעזרת השם יתברך
26. הבע"ל – הבא עלינו
27. השי"ת – השם יתברך
28. אה"ק – ארץ הקודש
29. ובחו"ל – ובחוץ לארץ
30. והי' – והיה
31. דוש"ת – דורש שלומו ותורתו
32. אדר"ש – אחר דרישת שלום
33. ידי"נ – ידיד נפשי
34. משה"ר – משה רבנו
35. הנ"ל – הנזכר לעיל
36. בט"ג – בטלגרמה
37. בעזה"י – בעזרת השם יתברך

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארצז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ערב ראש חודש אדר תרפ"ה

נמען: הרב שלמה אהרנסון והרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, רבני תל אביב-יפו

אנשי 'משמרת השבת' הודיעו לו שהעירייה מתכוונת לתת לממשלה ביאור לחוק השבת שעלול לרופף את יסוד השבת. הרב קוק שולח העתק ממכתבו לדיזנגוף, ומוכן לכל פעולה נדרשת.

עיקרי הדברים

- חוק השבת בתל אביב.
- מכתב לדיזנגוף.

נוסח האגרת עם ביאור

אדר"ח[1] אדר ה'

ידידי נפשי הרבנים הגאונים המפורסמים רבי המפעל לקיום הדת והיהדות באה"ק[2] ראשי הרבנים לעה"ק[3] ת"א[4] - יפו ת"ו[5] כבוד מוהר"ש[6] אהרנזון ומוהרב"ח[7] עוזיאל [רבני יפו ותל אביב: הרב שלמה הכהן אהרונסון והרב בן ציון מאיר חי עוזיאל] שליט"א[8] שלו'[9] וברכה באה"ר[10].

ע"פ[11] דרישת אנשים ממח"ק[12], שהודיעו לי בדבר חקת השבת [ראו (כרך ד', אגרת אקעו)] והביאור שהעיריה בת"א מתכוננת לתן ע"ז[13] להממשלה, שעלול הוא ביאור כזה לרפות עוד יותר ח"ו[14] את יסוד קדושת ש"ק[15] באי"י[16], הנני שולח בזה לכתר"ה[17] העתקה מהמכתב שאני שולח לראש העיריה מר דיזנגוף. איני צריך להוסיף דבר, כי ידעתי שכל הדרוש יעשו כתר"ה[18], ואם יהי'[19] צורך לאיזה מפעל מצדנו, מובן שהננו מוכנים בע"ה[20] בל"נ[21], וד' יהיה בעזרנו לכונן מוסד היהדות באי"י לכבוד ולתפארת, לעם ד' ונחלתו.

והנני בזה ידי"ע[22] דוש"ת[23] באה"ר

אברהם יצחק ה"ק

1. אדר"ח - א' דראש חודש (היום הראשון של ראש חודש)
2. באה"ק - בארץ הקודש
3. לעה"ק - לעיר הקודש
4. ת"א - תל אביב
5. ת"ו - תבנה ותכונן
6. מוהר"ש - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות ש (כגון שמואל / שלמה / שמעון / שמחה / שאול) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
7. ומוהרב"ח - ומורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ב, ח (למשל: בנימין + חיים) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
8. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
9. שלו' - שלום
10. באה"ר - באהבה רבה
11. ע"פ - על פי

12. ממח"ק - ממחזיקי הדת (בלונדון)
13. ע"ז - על זה
14. ח"ו - חס ושלום
15. ש"ק - שבת קודש
16. באי"י - בארץ ישראל
17. לכתר"ה - לכבוד תורתו רום הדרתו
18. כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
19. יהי' - יהיה
20. בע"ה - בעזרת השם
21. בל"נ - בלי נדר
22. ידי"ע - ידידו עוז
23. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אשג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ו' אדר תרפ"ה **נמען:** הרב שלמה אהרנסון והרב בן ציון עוזיאל

דיזנגוף השיב, ומתשובתו נראה שבדרכי נימוס אפשר להשיג יותר. יש להשתדל שבנוסח החוק יושמט 'חוץ מבתי אוכלי', והנסיעות ייאסרו במפורש, אולי 'חוץ מנסיעות דרושות של אינם יהודים'. הרב קוק ממתין לתשובתם לפני שיענה.

עיקרי הדברים

- תשובת דיזנגוף.
- דרכי נימוס.
- תיקון הנוסח.

נוסח האגרת עם ביאור

ו' אדר ה'

לכבוד ידי"נ[1] הרבנים הגאונים המפורסמים לשו"ת[2] בישראל מוהרש"א[3] הכהן ומוהרב"ח[4] עוזיאל שליט"א[5] ראשי הרבנים ליפו-ת"א[6] והמחוז ת"ו[7], שלו'[8] וברכה

מצאתי לנכון להודיע לכתר"ה[9] שקבלתי מכתב ממר דיזנגוף [ראו (כרך ד', אגרת ארצז)] תשובה על המכתב והט"ג[10] ששלחתי לו ע"פ[11] התעוררותם של הבאים פה ממח"ק[12]. מתוכן המכתב אני רואה שבדרכי נימוס אפשר להרויח יותר לקדושת ש"ק[13] וכל קודש בישראל מאשר בדרכים אחרים. אני חושב שראוי להתאמץ שהנוסחה שיצאה מהעיריה תתוקן ע"י[14] השמטת ה"חוץ מבתי אוכלי" והנסיעות יהיו מפורשות לאיסור, ואולי בהערה "חוץ מנסיעות דרושות של אינם יהודים". והנה לא עניתי עדיין על המכתב, שאולי מהראוי הוא להשיב עליו, עד שאקבל את תשובת כתר"ה[15] בביאור המצב.

והנני בזה נאמנם ודוש"ת[16] באה"ר[17]

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ידי"נ - ידיד נפשי
2. לשו"ת - לשם ולתפארת
3. מוהרש"א - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ש, א (למשל: שמואל + אברהם) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
4. ומוהרב"ח - ומורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ב, ח (למשל: בנימין + חיים) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
5. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
6. ת"א - תל אביב
7. ת"ו - תבנה ותכונן
8. שלו' - שלום
9. לכתר"ה - לכבוד תורתו רום הדרתו
10. והט"ג - והטלגרמה
11. ע"פ - על פי
12. ממח"ק - ממחזיקי הדת (בלונדון)

13. ש"ק - שבת קודש
14. ע"י - על ידי
15. כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
16. ודוש"ת - ודורש שלומו ותורתו
17. באה"ר - באהבה רבה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אשז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"א אדר תרפ"ה **נמען:** הרב שלמה אהרנסון והרב בן ציון עוזיאל

הרב קוק מוכן לבוא, אבל תחילה צריך הסכמה של החרדים על נוסח אפשרי; הרב קוק מסר לשליחים נוסח שאינו מרגיז שום צד. על צירוף רבנים נוספים - תלוי בהסכמתם. לדיזנגוף ביקש לעכב את הנוסח.

עיקרי הדברים

- הסכמת החרדים.
- נוסח מוצע.
- עיכוב אצל דיזנגוף.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1] כ"א אדר פ"ה

ידידי נפשי הרבנים הגאונים המובהקים פארי ישראל מוהרש"א[2] הכהן ומוהרב"ח[3] עוזיאל [ראו (כרך ד', אגרת ארצז)] שליט"א[4]

שלו[5] רב באה"ר[6] אחדשה"ט[7] קבלתי מכתבם היקר ע"פ[8] שליחות חברי משהי"ש, והנני בל"נ[9] נכון למלא את המבוקש, אבל נומיתי להשלוחים שבתחלה הכרח הוא שתהי'[10] הסכמה כללית מצד החרדים על איזה נוסח שיהיה אפשר לו להיות יוצא אל הפועל, ומסרתי להם תיאור נוסח שנראה לי לאפשרי ולבלתי מרגיז שום צד, אמנם הצירים הנ"ל[11] העירו ג"כ[12] ע"ד[13] צירוף של עוד איזה רבנים חשובים, וע"ז[14] אמרתי להם שהדבר תלוי בהסכמת כת"ר[15]. והנני בזה מחכה לתשובתם היקרה. למר דיזנגוף כתבתי [ראו (כרך ד', אגרת אשג)] ג"כ בכלל הדברים בקשתיו לעכב את הצעת נוסח החקה לפני הממשלה עד אשר נועץ יחדו למצא דרך שלו' ורצוי אפשרי בין הדעות השונות בזה בעה"י[16].

והנני בזה ידי"ע[17] דוש"ת[18] באה"ר

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. מוהרש"א - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ש, א (למשל: שמואל + אברהם) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
3. ומוהרב"ח - ומורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ב, ח (למשל: בנימין + חיים) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
4. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
5. שלו' - שלום
6. באה"ר - באהבה רבה
7. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
8. ע"פ - על פי
9. בל"נ - בלי נדר
10. שתהי' - שתהיה
11. הנ"ל - הנזכר לעיל
12. ג"כ - גם כן

13. ע"ד - על דבר
14. וע"ז - ועל זה
15. כת"ר - כבוד תורתו
16. בעה"י - בעזרת השם יתברך
17. ידי"ע - ידידו עוז
18. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו